

**แนวทางการดำเนินการตามมาตรการเฝ้าระวังผักและผลไม้สดนำเข้า
ที่อาจมีสารพิษตกค้างทางการเกษตร ณ ด่านอาหารและยา
(สำหรับผู้นำเข้า)**

ความเป็นมา

สืบเนื่องจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศวาระแห่งชาติด้านสุขภาพของประเทศไทย ให้ปี ๒๕๖๓ เป็นปีอาหารปลอดภัย ให้ประชาชนไทยได้รับโภชนาการที่มีความปลอดภัยจากสารกำจัดศัตรูพืช เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ และจากปัญหาการตกค้างของวัตถุอันตรายทางการเกษตรในผักผลไม้สดเกินค่ามาตรฐานซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จึงได้ออกประกาศ เรื่อง คำชี้แจงมาตรการเฝ้าระวังผักและผลไม้ที่อาจมีสารพิษตกค้างทางการเกษตร เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๓ ซึ่งมาตรการดังกล่าวมีผลครอบคลุมทั้งการผลิต นำเข้า และจำหน่าย

โดยกรณีการนำเข้ากำหนดให้มีการตรวจสอบสารพิษตกค้าง และการแสดงฉลากของผักและผลไม้ ณ ด่านอาหารและยาทุกครั้งที่มีการนำเข้า หรือให้ผู้นำเข้าแสดงหนังสือรับรองผลการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบของประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดหรือสถาบันเอกชนที่ได้รับการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการตาม ISO/IEC 17025 ประกอบการนำเข้า เพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นกองด่านอาหารและยา จึงได้จัดทำแนวทางการดำเนินการตามมาตรการเฝ้าระวังผักและผลไม้สดนำเข้าที่อาจมีสารพิษตกค้างทางการเกษตร ณ ด่านอาหารและยา (สำหรับผู้นำเข้า) ขึ้น เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาตราการดังกล่าวไปปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

กรอบการดำเนินการ

๑. การดำเนินการตามมาตรการนี้เป็นไปตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยเรื่อง อาหารที่มีสารพิษตกค้าง และเรื่อง กำหนดวิธีการผลิต เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตและการเก็บรักษาผักหรือผลไม้สดบางชนิด และการแสดงฉลาก ออกตามความในพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ประกอบกับ ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง การตรวจสอบอาหารที่นำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักร ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๙

๒. อาหารที่ต้องปฏิบัติตามประกาศสำนักงานฯ เรื่อง คำชี้แจงมาตรการเฝ้าระวังผักและผลไม้ที่อาจมีสารพิษตกค้างทางการเกษตร ได้แก่ ผักและผลไม้สดทุกชนิด แต่ไม่รวมผักผลไม้ชนิดแห้งและแช่แข็ง

๓. กองด่านอาหารและยา ได้จัดทำ

๓.๑ รายการรายชื่อสารพิษตกค้างจากวัตถุอันตรายทางการเกษตร จำนวน ๑๓๔ สาร กำหนดจากรายการสารพิษตกค้างจากวัตถุอันตรายทางการเกษตร ๑๓๒ สาร ซึ่งเป็นสารพิษตกค้างที่วิเคราะห์ได้ตามขีดความสามารถของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ร่วมกับพาราควอต และไกลโฟเสต

๓.๒ บัญชีรายชื่อผักผลไม้สดนำเข้าที่พบปัญหาสารพิษตกค้างจากวัตถุอันตรายทางการเกษตร เพื่อแจ้งให้เจ้าหน้าที่และผู้นำเข้า ได้ทราบว่าผักผลไม้สดชนิดใด จากผู้ผลิตผู้ส่งออกหรือผู้ขายรายใด มีความเสี่ยงจากสารพิษตกค้างฯ โดยนำข้อมูลรายชื่อผักผลไม้สดที่พบการตกค้างจากวัตถุอันตรายทางการเกษตรไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด ชื่อผู้ผลิตผู้ส่งออกหรือผู้ขาย และประเทศต้นทาง มาจากบัญชีระบบกักกัน

๔. กองด่านอาหารและยาได้จัดกลุ่มผักผลไม้สดตามความเสี่ยงของการพบสารพิษตกค้างทางการเกษตรที่เคยพบปัญหา เป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

๔.๑ กลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงมาก (Very high risk) หมายถึง ผักผลไม้สดที่ปรากฏใน “บัญชีรายชื่อผักผลไม้สดนำเข้าที่พบปัญหาสารพิษตกค้างจากวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร”

๔.๒ กลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง (High risk) หมายถึง ผักผลไม้สดที่ด้านอาหารและยาเก็บตัวอย่างในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ และมีประวัติการพบสารพิษตกค้างทางการเกษตรมากกว่าร้อยละ ๒๐ ของตัวอย่างผักผลไม้แต่ละชนิด ใน ๕ อันดับแรก ได้แก่

กลุ่มผัก : ถั่วลิสงเตาหวาน ขึ้นฉ่าย ผักชี กระเทียม พวยเล้ง

กลุ่มผลไม้ : เชอร์รี่ ส้ม สตรอว์เบอร์รี่ องุ่น และแก้วมังกร

๔.๓ กลุ่มที่มีความเสี่ยงต่ำ (Low risk) หมายถึง ผักผลไม้สดที่ด้านอาหารและยาเก็บตัวอย่างในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ แล้วมีประวัติการพบสารพิษตกค้างทางการเกษตรไม่เกินร้อยละ ๒๐ ของตัวอย่างผักผลไม้แต่ละชนิด และไม่ใช้กลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงมาก (Very high risk) หรือกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง (High risk)

๕. การดำเนินการกับผักผลไม้สดนำเข้า จะจัดการตามความเสี่ยงจากมากไปน้อย โดยกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงที่สุดจะใช้มาตรการจัดการที่เข้มงวดที่สุด ส่วนกลุ่มความเสี่ยงอื่นจะใช้มาตรการจัดการที่ลดหลั่นลงไป

๖. หากผู้นำเข้าผักผลไม้สดตามข้อ ๔ สามารถแสดงหนังสือรับรองผลการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างจากวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร (Certificate of Analysis : COA) ที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบของประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิด หรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับมอบหมายหรือได้รับการรับรองจากหน่วยงานของรัฐ หรือสถาบันเอกชนที่ได้รับการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 ประกอบการนำเข้า เพื่อแสดงว่าผักผลไม้สดรุ่นดังกล่าวมีความปลอดภัยเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามข้อ ๕

วิธีดำเนินการสำหรับผู้นำเข้า

๑. ตรวจสอบชื่อผักผลไม้สด และผู้ผลิตหรือผู้ส่งออกหรือผู้ขายว่าอยู่ในกลุ่ม Very high risk หรือไม่ จากบัญชีรายชื่อผักผลไม้สดนำเข้าที่พบปัญหาสารพิษตกค้างจากวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร ในเว็บไซต์กองด่านอาหารและยา (www.fda.moph.go.th/sites/Logistics/Pages/Main.aspx) หากอยู่ในกลุ่มนี้เจ้าหน้าที่ด้านอาหารและยาจะเก็บตัวอย่างมอบให้ผู้นำเข้านำไปส่งตรวจวิเคราะห์ที่ห้องปฏิบัติการของรัฐ หรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับมอบหมาย หรือสถาบันเอกชนที่ได้รับการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 เพื่อหาสารพิษตกค้างจากวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร และจะดำเนินการกับสินค้าที่เหลือ ดังนี้

๑.๑ กรณีเจ้าหน้าที่พิจารณาความพร้อมของสถานที่เก็บสินค้า ณ ด่านนำเข้า ร่วมกับเหตุผลความจำเป็นของผู้นำเข้าแล้ว พบว่าสามารถรอผลการตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการได้ จะกักสินค้าเพื่อรอผลวิเคราะห์ ทั้งนี้ภาระค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาสินค้าอยู่ในความรับผิดชอบของผู้นำเข้า

- หากผลวิเคราะห์เป็นไปตามมาตรฐาน ให้ดำเนินพิธีการทางศุลกากรต่อไป

- หากผลวิเคราะห์ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ไม่ให้นำเข้า

๑.๒ กรณีเจ้าหน้าที่พิจารณาความพร้อมของสถานที่เก็บสินค้า ณ ด่านนำเข้า ร่วมกับเหตุผลความจำเป็นของผู้นำเข้าแล้ว พบว่าไม่สามารถรอผลการตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการได้ ผู้นำเข้าต้องทำบันทึกคำให้การว่า ไม่ประสงค์จะรอผลวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการพร้อมทั้งเหตุผลความจำเป็น และเงื่อนไข “ยินยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่อายัดสินค้าไว้ ณ สถานที่เก็บตามใบอนุญาตนำเข้าหรือสั่งอาหารเข้ามาในราชอาณาจักร จนกว่าจะได้รับการถอนอายัด จึงจะนำสินค้าไปดำเนินการต่อไปได้” และเจ้าหน้าที่จะอายัดสินค้า จากนั้นให้ผู้นำเข้าดำเนินพิธีการทางศุลกากรต่อไป

๒. หากผู้นำเข้าไม่ประสงค์ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตามข้างต้น ท่านสามารถแสดงหนังสือรับรองผลการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างจากวัตถุดิบตรายทางการเกษตร (Certificate of Analysis : COA) โดย

๒.๑ กรณีอยู่ในบัญชีรายชื่อฯ **ก่อน** วันออกประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง คำชี้แจงมาตรการเฝ้าระวังผักและผลไม้ที่อาจมีสารพิษตกค้างทางการเกษตร (ก่อนวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๓) ถือว่าเป็นอาหารที่อยู่นอกเหนือมาตรการนี้ ให้แสดงผลวิเคราะห์เฉพาะรายการสารที่เคยพบปัญหา

๒.๒ กรณีอยู่ในบัญชีรายชื่อฯ **หลัง** วันออกประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง คำชี้แจงมาตรการเฝ้าระวังผักและผลไม้ที่อาจมีสารพิษตกค้างทางการเกษตร (หลังวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๓) ให้แสดงผลวิเคราะห์ ๑๓๔ สาร

๓. ตรวจสอบชื่อผักผลไม้สดว่าอยู่ในกลุ่ม High risk หรือไม่ หากอยู่ในกลุ่มนี้เจ้าหน้าที่จะเก็บตัวอย่างส่งตรวจวิเคราะห์ที่ห้องปฏิบัติการเพื่อหาสารพิษตกค้างทางการเกษตร จำนวน ๑๓๔ สาร จากนั้นให้ผู้นำเข้าดำเนินการทางศุลกากรต่อไป

๔. กรณีตรวจสอบแล้วพบว่าผักผลไม้สดที่นำเข้ามาไม่อยู่ในกลุ่ม Very high risk และกลุ่ม High risk ถือว่าอยู่ในกลุ่ม Low risk เจ้าหน้าที่จะเก็บตัวอย่างเพื่อทดสอบด้วยชุดทดสอบเบื้องต้น GT-Pesticide test kit และ GPO-TM/2 kit จากนั้นให้ผู้นำเข้าดำเนินการทางศุลกากรต่อไป

ทั้งนี้หากผลการทดสอบเบื้องต้นพบข้อสงสัยการปนเปื้อน เจ้าหน้าที่จะนำผักผลไม้สดที่เก็บตัวอย่างไว้ ส่งตรวจวิเคราะห์เพื่อยืนยันผล ณ ห้องปฏิบัติการเพื่อหาสารพิษตกค้างทางการเกษตร จำนวน ๑๓๔ สาร

๕. หากผู้นำเข้าไม่ประสงค์ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตามข้อ ๓-๔ ท่านสามารถแสดงหนังสือรับรองผลการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างจากวัตถุดิบตรายทางการเกษตร (Certificate of Analysis : COA) จำนวน ๑๓๔ สาร ที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบของประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิด หรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับมอบหมายหรือได้รับการรับรองจากหน่วยงานของรัฐ หรือสถาบันเอกชนที่ได้รับการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025

๖. กรณีเป็นผักหรือผลไม้สด ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยเรื่อง กำหนดวิธีการผลิต เครื่องมือ เครื่องใช้ในการผลิตและการเก็บรักษาผักหรือผลไม้สดบางชนิด และการแสดงฉลาก ผู้นำเข้าต้องแสดงเอกสารรับรองมาตรฐานการผลิตของสถานที่ผลิตผักหรือผลไม้สดบางชนิดที่มีกระบวนการคัดและบรรจุในบรรจุภัณฑ์ชนิดต่างๆ ที่ออกโดย หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบของประเทศผู้ผลิต (Competent Authority) หรือหน่วยงานอื่นที่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบของประเทศผู้ผลิต หรือหน่วยตรวจสอบและรับรอง (CB) ที่ได้รับการรับรองระบบงานจากหน่วยรับรองระบบงาน (AB) ที่เป็นสมาชิกและได้รับการยอมรับจากหน่วยงานสากลว่าด้วยการรับรองระบบงาน (IAF) หรือหน่วยงานอื่นที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาประกาศกำหนด โดย

๖.๑ เป็นเอกสารฉบับจริง

๖.๒ กรณีเป็นเอกสารฉบับสำเนา จะต้องผ่านการรับรองโดย หน่วยงานที่ออกใบรับรอง หรือสถานทูตหรือสถานกงสุลของประเทศผู้ผลิตที่ตั้งในประเทศไทย หรือหน่วยงานของรัฐในประเทศผู้ผลิต หรือบุคคลที่รัฐรับรองในประเทศผู้ผลิต เช่น Notary public / Chamber of commerce / Commissioner of Oaths / Justice of Peace เป็นต้น

๖.๓ การใช้เอกสารอื่นใดที่ไม่ใช่เอกสารรับรองการผลิต เช่น Health certificate, Certificate of Free Sale หากมีการรับรองครอบคลุมถึงกระบวนการคัดและบรรจุผักหรือผลไม้สดในบรรจุภัณฑ์ชนิดต่างๆ ด้วย จะสามารถใช้ประกอบการนำเข้าได้ ทั้งนี้ต้องเป็นการรับรองโดยหน่วยงานของรัฐ

๗. ฉลากของผักหรือผลไม้สด ตามข้อ ๖ ขณะนำเข้า ควรระบุ ชื่อผู้ผลิต สถานที่ตั้งและประเทศผู้ผลิต ชื่อผลิตภัณฑ์ เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบเอกสารรับรองมาตรฐานการผลิตของเจ้าหน้าที่